

Markt wint terrein in afvalbeleid

De rechtsprekende afdeling van de Raad van State heeft in januari en juli van dit jaar vijf slepende procedures over het Nederlandse afvalbeleid afgerond. Daarbij is de mogelijkheid van het ministerie van Vrom om de vrije afvalmarkt binnen Europa te beïnvloeden beperkt.

Het betrof geschillen tussen de rijksoverheid en bedrijven die in de periode 1993-1997 afval wilden exporteren naar België en Duitsland, waar de verwerking goedkoper was dan in Nederland. Het ministerie van Vrom had deze handel belemmerd. De rechter heeft bepaald dat de export ten onrechte is tegengehouden. Voor een deel zijn de uitspraken geheel in lijn met een eerdere uitspraak van het Europese Hof van Justitie uit 1998, waarin het gevoerde beleid van de toenmalige minister De Boer werd afgekeurd, omdat dit voorzag in bescherming van nationale afvalverbrandingsinstallaties. De Europese rechter zag hierin geen milieumaatregel, maar louter een economisch motief.

Eind juli is in twee van de vijf uitspraken aan de afkeuring van het Nederlandse beleid nog een belangrijk element toegevoegd. In 1993-1997 kwam het veelvuldig voor dat exportaanvragen voor brandbare afvalstoffen slechts gedeeltelijk voor een zeer beperkte periode werden gehonoreerd. De achtergrond hiervan was dat de minister van Vrom verwachtte dat op korte termijn de Nederlandse industrie ook die afvalstoffen kon verwerken. De rechter heeft nu uitgemaakt dat de overheid hiermee de belangen van de appellerende bedrijven — het Nederlandse Verol Recycling te Maastricht en de Belgische Scoribel en Ciments d'Obourg — heeft miskend. Door op deze wijze slechts mondjesmaat de export toe te staan, is aan de bedrijven schade berokkend.

De Nederlandse afvalsector die zich tegen de gedwongen winkeln-

ring op de Nederlandse markt verzet, zal zich gesterkt voelen door de uitspraken van de Raad van State en kunnen nu de schade claimen.

In de uitspraken van de Raad van State ligt tevens een waarschuwing besloten aan het adres van de huidige milieuminister Pronk. Het in- en uitvoerbeleid voor afvalstoffen is thans al aanzienlijk soepeler geformuleerd, maar er zijn serieuze conflicten over Pronks streven naar zelfvoorziening. Ook het huidige beleid is alweer onder de rechter en loopt kansen op een nieuwe veroordeling.

De overheid verdedigt het beleid met het argument dat het Nederland volgens het EG-verdrag vrij staat een scherper milieubeleid te voeren. Dat is maar de vraag, zo kan uit het recente oordeel van de Raad van State worden afgeleid.

De Raad van State heeft namelijk uitgemaakt dat de beslissingen van de minister om export tegen te houden niet zijn gebaseerd op een afzonderlijke nationale wettelijke regeling, maar op rechtstreeks werkende Europese wetgeving, te weten de Europese Verordening voor de Overbrenging van Afvalstoffen. Kennelijk is een wettelijke regeling vereist voor verdergaande nationale milieumaatregelen en daarmee is het oordeel van de Raad van State nog scherper dan wat het Europese Hof van Justitie hierover al had bepaald.

Minister Pronk kan in deze situatie niet volstaan met beleid. Immers, een beleidsdocument is niet hetzelfde als een wet. Aangezien ook het huidige beleid met regelmaat door afvalbedrijven wordt aangevochten omdat in hun visie de Europese normen worden overschreden, verdient dit aspect op het milieuministerie nog verdere aandacht.

R. G. J. LAAN

Mr R.G.J. Laan is advocaat en venoot bij Van Diepen Van der Kroef Advocaten te Hoorn en gespecialiseerd in afvalstoffenrecht.